

**“MULOQOT KO‘NIKMALARINING KASBIY
MUVAFFAQIYATGA TA’SIRI”**

Nazarova Sevinch Murodullo qizi

Toshkent Amaliy Fanlar universiteti

Pedagogika fakulteti Psixologiya yo’nalishi

1-bosqich talabasi

nsevinch741@gmail.com +998 88 750 96 06

Annotatsiya: *Mazkur maqolada muloqot ko‘nikmalarining kasbiy muvaffaqiyatga ta’siri ilmiy-nazariy jihatdan tahlil qilinadi. Muloqotning psixologik mohiyati, kommunikativ kompetensiyaning tarkibiy qismlari hamda ularning professional faoliyat samaradorligiga ta’siri o‘rganiladi. Tadqiqot davomida tahlil, taqqoslash va umumlashtirish metodlaridan foydalanildi. Natijalar samarali muloqot ko‘nikmalari kasbiy rivojlanish, yetakchilik salohiyati va mehnat unumdorligini oshirishda muhim omil ekanini ko‘rsatadi.*

Kalit so‘zlar: *muloqot, kommunikativ kompetensiya, kasbiy muvaffaqiyat, professional faoliyat, yetakchilik.*

**"ПРОФЕССИОНАЛЬНАЯ КОММУНИКАЦИЯ И НАВЫКИ
ВЛИЯНИЕ НА УСПЕХ"**

Аннотация: *В этой статье научно-теоретически анализируется влияние коммуникативных навыков на профессиональный успех. Исследуется психологическая сущность общения, компоненты коммуникативной компетентности и их влияние на эффективность профессиональной деятельности. В ходе исследования использовались методы анализа, сравнения и обобщения. Результаты показывают, что эффективные коммуникативные навыки являются важным фактором профессионального развития, лидерского потенциала и повышения производительности.*

Ключевые слова: *общение, коммуникативная компетентность, профессиональный успех, профессиональная деятельность, лидерство.*

"PROFESSIONAL OF COMMUNICATION AND SKILLS IMPACT ON SUCCESS"

Annotation: *in this article, the impact of communication skills on professional success is scientifically-theoretically analyzed. The psychological essence of communication, the components of communicative competence and their influence on the effectiveness of professional activity are studied. In the course of the study, methods of analysis, comparison and generalization were used. The results show that effective communication skills are an important factor in increasing professional development, leadership potential and labor productivity.*

Key words: *communication, communicative competence, professional success, professional activity, leadership.*

Kirish (Introduction). Zamonaviy jamiyatda kasbiy muvaffaqiyatga erishish ko'plab omillarga bog'liq bo'lib, ular orasida muloqot ko'nikmalari alohida o'rin egallaydi. Globallashuv, axborot almashinuvi tezlashuvi va jamoaviy mehnatning kengayishi sharoitida mutaxassisning kommunikativ salohiyati uning kasbiy raqobatbardoshligini belgilovchi asosiy mezonlardan biriga aylanmoqda. Shu bois, muloqot ko'nikmalarining kasbiy faoliyatdagi ahamiyatini ilmiy asosda o'rganish dolzarb masala hisoblanadi.

Muloqot ko'nikmalari shaxsning ijtimoiy muhitda samarali aloqani amalga oshirish qobiliyatini ifodalaydi. Ular og'zaki, yozma va noverbal muloqot shakllarini o'z ichiga oladi. Psixologik tadqiqotlarga ko'ra, muloqot ko'nikmalari shaxsning emotsional intellekti va ijtimoiy moslashuv darajasi bilan chambarchas bog'liqdir.

Kasbiy faoliyatda muloqot ko'nikmalarining roli

Kasbiy jarayonda samarali muloqot ish samaradorligini oshiradi, jamoa a'zolari o'rtasida ishonchni mustahkamlaydi va nizoli vaziyatlarning oldini olishga xizmat qiladi. Rahbarlik faoliyatida esa muloqot ko'nikmalari xodimlarni

ragʻbatlantirish, qarorlar qabul qilish va strategik maqsadlarni amalga oshirishda muhim ahamiyatga ega.

Muloqot koʻnikmalarining kasbiy muvaffaqiyatga taʼsiri

Ilmiy manbalar tahlili shuni koʻrsatadiki, yuqori kommunikativ kompetensiyaga ega mutaxassislar professional faoliyatda tezroq muvaffaqiyatga erishadi. Ular samarali muzokaralar olib borish, mijozlar bilan mustahkam aloqalar oʻrnatish va oʻz kasbiy obroʻsini oshirish imkoniyatiga ega boʻladi.

Muloqot koʻnikmalarining kasbiy muvaffaqiyatga taʼsiri

Muloqot insonning ijtimoiy va kasbiy faoliyatida muhim oʻrin tutuvchi psixologik jarayon boʻlib, u shaxslararo munosabatlarni shakllantirish, hamkorlikni taʼminlash va professional maqsadlarga erishishda asosiy vosita hisoblanadi. Zamonaviy mehnat bozorida mutaxassisning kasbiy muvaffaqiyati nafaqat uning bilim va malakasi, balki muloqot koʻnikmalarining rivojlanganlik darajasi bilan ham belgilanadi.

Muloqot jarayonining kommunikativ, interaktiv va perseptiv tomonlari kasbiy faoliyatda muhim ahamiyat kasb etadi. Kommunikativ jihat orqali mutaxassis oʻz fikrini aniq va tushunarli yetkazadi, interaktiv jihat esa jamoa bilan samarali hamkorlik qilishni taʼminlaydi. Perseptiv tomon orqali esa hamkasblar, rahbarlar va mijozlarni toʻgʻri idrok etish, ularning hissiy holatini anglash imkoniyati yuzaga keladi. Ushbu jihatlarning uygʻunligi kasbiy munosabatlarning samaradorligini oshiradi.

Kasbiy faoliyatda samarali muloqot ish unumdorligini oshirish, nizoli vaziyatlarning oldini olish va sogʻlom psixologik muhitni shakllantirishga xizmat qiladi. Ayniqsa, rahbarlik faoliyatida muloqot koʻnikmalari xodimlarni ragʻbatlantirish, ularning salohiyatini ochib berish va jamoani umumiy maqsad sari yoʻnaltirishda hal qiluvchi omil hisoblanadi. Tadqiqotlar shuni koʻrsatadiki, yuqori darajadagi kommunikativ kompetensiyaga ega rahbarlar jamoa faoliyatida barqaror va yuqori natijalarga erishadi.

Shuningdek, muloqot ko'nikmalari mutaxassisning professional obro'-e'tiborini shakllantirishda muhim rol o'ynaydi. Samarali muloqot qila oladigan xodimlar ish jarayonida tashabbuskorlik ko'rsatadi, o'z fikrini asoslab bera oladi va ijtimoiy muhitga tez moslashadi. Bu esa ularning kasbiy o'sishi, lavozim bo'yicha ko'tarilishi va raqobatbardoshligini oshirishga xizmat qiladi.

Xulosa qilib aytganda, muloqot ko'nikmalari kasbiy muvaffaqiyatning ajralmas tarkibiy qismi bo'lib, ularni rivojlantirish har bir mutaxassis uchun zarur hisoblanadi. Samarali muloqotga ega bo'lgan shaxslar professional faoliyatda yuqori natijalarga erishib, jamiyatda munosib o'rin egallaydi.

Kasbiy-pedagogik muloqot uslubi, texnikasi va uning kasbiy muvaffaqiyatga ta'siri

Kasbiy-pedagogik muloqot o'qituvchining ta'lim jarayonida o'quvchilar bilan o'zaro munosabatini tashkil etish shakli bo'lib, u pedagogik faoliyat samaradorligini belgilovchi muhim omillardan biri hisoblanadi. Pedagog va o'quvchi o'rtasidagi muloqot sifati nafaqat bilimlarning o'zlashtirilish darajasiga, balki ta'lim muhitining psixologik holatiga, o'quvchilarning motivatsiyasiga hamda pedagogning kasbiy muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatadi. Dars jarayonida shakllanadigan ijobiy taassurotlar, ijodiy muhit va o'zaro ishonch aynan muloqot uslubiga bog'liq holda yuzaga keladi.

Pedagogik muloqotning mahsuldorligi o'qituvchining o'z xatti-harakatlarini ongli ravishda boshqara olishi va kommunikativ ta'sir vositalaridan samarali foydalanishiga bog'liq. Kasbiy faoliyat jarayonida muloqot umumiy tizim sifatida namoyon bo'lib, u pedagogik faoliyatning aniq bosqichlariga moslashgan holda amalga oshiriladi. Shuningdek, muloqot muayyan pedagogik va kommunikativ vazifalarni hal etishda vaziyatli xarakter kasb etadi. Bu holat pedagogdan yuqori darajadagi kasbiy-pedagogik kompetensiyani talab etadi.

Ilmiy manbalarda pedagogik muloqotning bir nechta asosiy uslublari ajratib ko'rsatiladi. Hamkorlikdagi ijodiy faoliyatga qiziqish asosidagi muloqot hamda do'stona munosabatlarga tayangan muloqot eng samarali uslublar hisoblanadi. Ushbu

uslublar o'quvchilarda faollik, mustaqil fikrlash, mas'uliyat va o'quv faoliyatiga ijobiy munosabatni shakllantiradi. Natijada ta'lim jarayoni samaradorligi oshib, pedagogning kasbiy obro'-e'tibori mustahkamlanadi.

Masofani saqlagan holdagi muloqot uslubi pedagog nufuzini ta'minlashi mumkin, biroq masofa me'yoridan oshib ketganda rasmiyatchilik kuchayadi va ijodiy muhit susayadi. Qo'rqitish asosidagi muloqot hamda soxta obro' orttirishga qaratilgan uslublar esa pedagogik faoliyatda salbiy natijalarga olib keladi. Bunday uslublar o'quvchilarda qo'rquv, ishonchsizlik va befarqlikni yuzaga keltirib, pedagogning kasbiy muvaffaqiyatiga jiddiy to'sqinlik qiladi. Shu bois zamonaviy pedagog o'z faoliyatida ijobiy, insonparvar va hamkorlikka asoslangan muloqot uslublarini tanlashi lozim.

Kasbiy-pedagogik muloqot texnikasi pedagogik faoliyatning muhim tarkibiy qismi bo'lib, u muayyan bosqichlar asosida amalga oshiriladi. Ushbu bosqichlarga muloqotga mo'ljall olish, o'quvchilar e'tiborini jalb etish, psixologik aloqa o'rnatish, verbal bayon va hissiy ta'sir ko'rsatish kiradi. Har bir bosqichning izchil va ongli amalga oshirilishi pedagogik jarayonning muvaffaqiyatli kechishini ta'minlaydi.

Pedagogik muloqotda nutqning aniq, ravon va ifodali bo'lishi, imo-ishoralar, yuz ifodasi va ovoz ohangidan o'rinli foydalanish muhim ahamiyatga ega. Tadqiqotlar shuni ko'rsatadiki, noverbal vositalar orqali beriladigan axborot tinglovchilar idrokiga kuchli ta'sir ko'rsatadi. Shu sababli pedagog nutq madaniyatini, hissiy holatini va tana harakatlarini ongli ravishda boshqarishi zarur.

Kasbiy-pedagogik muloqotni rivojlantirishda trening mashqlari muhim o'rin tutadi. Treninglar orqali pedagoglar diqqatni boshqarish, tashabbusni qo'lga olish, hissiy zo'riqishni bartaraf etish va auditoriyada psixologik qulaylik yaratish ko'nikmalarini egallaydi. Bu jarayon pedagogning o'ziga bo'lgan ishonchini oshirib, kasbiy faoliyatda yuqori natijalarga erishishiga xizmat qiladi.

Shuningdek, kasbiy-pedagogik muloqot uslubi va texnikasi pedagogning professional muvaffaqiyatini belgilovchi asosiy omillardan biridir. Muloqot madaniyatiga ega, kommunikativ kompetensiyasi rivojlangan pedagoglar ta'lim

jarayonida yuqori samaradorlikka erishib, o'quvchilar hamda jamiyat tomonidan e'tirof etiladi.

Xulosa va takliflar. Muloqot ko'nikmalari kasbiy muvaffaqiyatning muhim tarkibiy qismi hisoblanadi. Ularni rivojlantirish uzluksiz jarayon bo'lib, ta'lim tizimi va professional tayyorgarlik jarayonida alohida e'tibor talab etadi. Samarali muloqotga ega bo'lgan mutaxassislar zamonaviy mehnat bozorida yuqori raqobatbardoshlikka erishadi. Shuningdek muloqot ko'nikmalari shaxsning og'zaki, yozma va noverbal muloqot shakllarini samarali qo'llay olish qobiliyatini ifodalaydi. Ushbu ko'nikmalar mutaxassisning emotsional intellekti, ijtimoiy idroki va jamoa bilan ishlash malakasi bilan chambarchas bog'liqdir. Samarali muloqot kasbiy faoliyatda ish unumdorligini oshiradi, hamkorlikni mustahkamlaydi, nizoli vaziyatlarning oldini olishga xizmat qiladi va sog'lom psixologik muhitni shakllantiradi. Ilmiy manbalar tahlili shuni tasdiqlaydiki, yuqori darajadagi kommunikativ kompetensiyaga ega bo'lgan mutaxassislar professional faoliyatda tezroq muvaffaqiyatga erishadi, o'z kasbiy obro'-e'tiborini mustahkamlaydi va martaba pog'onalarida o'sish imkoniyatiga ega bo'ladi.

Pedagogik faoliyat misolida olib borilgan tahlillar kasbiy-pedagogik muloqot uslubi va texnikasining o'qituvchining professional muvaffaqiyatiga bevosita ta'sir ko'rsatishini ko'rsatdi. Hamkorlikka, insonparvarlikka va do'stona munosabatlarga asoslangan muloqot uslublari ta'lim jarayonining samaradorligini oshirib, o'quvchilarning faolligi va motivatsiyasini kuchaytiradi. Aksincha, qo'rqitish, haddan tashqari rasmiylik yoki soxta obro'ga asoslangan muloqot uslublari pedagogik jarayonda salbiy natijalarga olib kelib, o'qituvchining kasbiy muvaffaqiyatini cheklaydi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. M. Maxsudova. Muloqot psixologiyasi. O'quv qo'llanma. — T.: «Turon-Iqbol» nashriyoti, 2006. — 119 b. 62-64 bet
2. V.M. Karimova, O.E. Hayitov, N.Sh. Umarova; Sotsial psixologiya: darslik: 2020. — 225 b.

5. 3. V.M. Karimova Ijtimoiy psixologiya darslik Pedagogika oliygohi talabalari uchun
6. 2007. – 176 6.
7. G‘oziev E. Umumiy psixologiya psixologiya . — Toshkent: 2010
8. F.I.Xaydarov N.I.Xalilova. Umumiy psixologiya darslik— Toshkent-2009
9. N.S.Safayev, N.A.Mirashirova, N.G.Odilova. Umumiy psixologiya Nazariyasi va amaliyoti darslik “Bookmany Print” Toshkent – 2024
10. Leontev A.A. Muloqot psixologiyasi. — Moskva: Smysl, 1999.